

Muszáj nevetni!

„Ujvári telefonál”

a czíme annak a legújabb tréfás, kétoldalu hanglemeznek, melyet Ujvári a közkedvelt magyar éneklő komikus a Télkertből ad elő. Hogy ez a kiváló népszerű komikus

az ő csodás tehetségével milyen elsőrangot produkál, azt a most megjelent lemezen a legfényesebben igazolja. E lemez pénzért nem kapható, hanem csupán hat darab használt, lejátszott lemez ellenében, kizárólagos joggal

W Á G N E R

Hangszeráruháza, a világhírű „Favorite” hanglemezzgyár főraktára

Budapest, VIII., József-körút 15.

Fiók: IX., Ráday-utca 18. szám.

Telefon: József 35—92

Beszélőgépek 200 koronától 1000 koronáig. Fényképes dalszöveges lemez- és hangszerárjegyzék ingyen.

47 SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, NOVEMBER HÓ 24

Szerkesztési iroda: IV. Vármegyee-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 80 fillér.

Eloffzetési feltételek:

Egészévre — 40.— korona
Félévre — 20.— korona
Negyedévre — 10.— korona

Külföldi előfizetéseikhez a postai úton
határozott viteldíj is csatolandó

A NEMZETGYŰLÉS 1918 NOVEMBER 16-IKI ÜLÉSE AZ ORSZÁGHÁZ KUPOLACSARNOKÁBAN: KÁROLYI MIHÁLY MINISZTERELNÖK BESZÉL. Károlyi mellett jobbról: Fernbach Károly, Bokányi D. zó és Nagy György úlnak, mögöttük Hatvány Lajos, Jázi Oszkár és Bartha Albert úlnak. Márton Ferenc rajza.

PÜNKÖSDI PRÉDIKÁCIÓ

REGÉNY. — IRTA HAVAS GYULA.

(Folytatás.)

János két kedőn nézett rá és nem szólt semmit. Otthon néhány levél hevert az asztalán, az egyikén György írását ismerte meg. Megnézte a bélyegzőt: néhány nappal ezelőtt érkezett. Hamar felbontotta:

Kedves János, hallom, hogy már régen megnyílt a kollégium s így remélem, hogy ott talál levelem. Tasnádra nem akartam írni, azért halasztottam mostanáig a választ.

Egyhámar most már nem is fogok írni, legfeljebb harcztérről. A tisztvi vizsgán megbuktam s most ismét a száznál vagyok, beosztva a marsba. Azt mondják, körülbelül egy-két hét múlva megyünk, szóval épp karácsonytájon. Addig is itt lakom a kaszárnyában. Szeretném, ha addig még írnl, magadról, a fiúkról, a tásnádi napokról. Véletlenül nem kerültem néha szóba a báróknál s ha igen, milyen hangon beszélt rólam Nelli? Ezt okvetlenül frd meg.

Sok mindent szeretnék elmondani neked, de nincs hozzá erőm, sem időm. Sokat gondoltam rád és beszélgetéseinkre és némely dolgokban igazat adtam neked. De megbocsáss, azt hiszem, ez nem a te érdemed.

Sietnem kell, mindjárt kilenc óra és elotlják a lámpát. Mindre el kell készüdnöm s nem esodálkozhatok, ha nagyon, nagyon meg akarom nekd közönni barátságodat; semmi ellentétet és ellenséget nem látok köztünk, mint pedig annyszor láttam s fájna elvesztenem téged is a világgal együtt, melynek annyi nagy és új szépségét látom most és kereselem egyrehevesebb és fájdalmasabb vágyggyal...

Már fujják a takarodót. Emlékszem, régen, ha esavartogtam néha este a városban, hány szor hallgattam és esodálkoztam, mily furcsa, idegen bánat, milyen mély és ismeretlen szomorúság van benne, úgy éreztem mindig, borzongató és titokzatos, mint valami homályos jóslat vagy fájló üzenet, ki tudja, honnan.

Údvözöld neemben a fiúkat és ha legézióba megy, Nellit. Talán a viszontlátásig ölel barátod György.

XV.

Már régen készült írni Jánosnak s örült, mikor kész volt a levéllel. De míg sietve, a napcsállandó sürgetése közben, ráírta a címet, úgy érezte, hogy nem mindent mondott el, a mit a kart és arra gondolt, hogy még egyszer ír neki, mielőtt elmenne. Gyorsan lefeküdt és mély, tompa álomba merült; egész nap fárasztó gyakorlatok voltak, teljes harczeri felszereléssel.

Valamivel éjfélt után alaromat fujtak.

— Auf! Auf! Gyorsan!

A sürgető ébresztés oly vérszesen és riadtan hangzott a sötétben, mintha már a kapuk előtt állna az ellenség. A száznak váratlanul, azonnal indulnia kellett. Alig volt idő a felkészülésre, mindenki lázasan öltözött és izgatott ka pkodással gyömösözle a hátizsákba a kevés fehérméret, a konzerveket, a municziót és mindenféle apróságot, a mikről azt hitte, hogy szüksége lesz rájuk. A töltenyeket mégis lehetőleg utoljára hagyták s mikor látták, hogy ezekből rohamosan súlyosodik a hátizsák, lopva, óvatos körülnézés után, kiszedték néhány magazin golyót és a szálmazsákok alá dugdosták. Tót káplár, a ki már teljesen felkészülve, fegyverére könyökölve állt közöttük, jóindulatú elnézéssel figyelte őket és szórakozottan, leplezett rosszkedvvel pódörgette széke bajuszát. De mikor az egyik ügyetlenül nagy csomó municziót próbált visszacsépezni s nagy csörenéssel a földre ejtette, dühösen rivallt rá:

— Teszed vissza? Majd felszedned odafent még a sárból is!

A csempészet mindamelllett tovább folyt. A század a legkülönfélébb elemekből állott s az ujonczok látták az öreg legénységétől, a harczeret járt, jóra szant sebesült emberektől, hogy ök is így tesznek. Ezeknek pedig nagy tekintélyük

volt előttük. Fantasztikus históriákkal szokák szórakoztatni őket, egyszer a legnéresebb színekkel esetelve a harczeri borzalmaikat, más szor jóakarattal nyugtatva és vigasztalva a tapasztalatlanokat.

— Semmi az egész! — mondták ilyenkor. — Még a gránát a legrosszabb, de azt is csak az nem bírja ki, a kit etlalál...

Volt néhány önkéntes is, a kik hasonlóan Györgyhöz, nem tették le a tisztvi vizsgát. Ezek egyébként, mint közönséges gyalogosok, voltak beosztva a századba, azzal a különbséggel, hogy mint ilyeneket is némi bizalmatlansággal fogadták őket. Úgy vélték, nem lehet az jó közlegény, a ki még tisztnek se jó.

Megvirradt, mire elindultak a kaszárnyából. A város felől hangos, tobzódo esengetésekkel jött az első villamos. A kalauz hirtelen megállította a kocsit, kihajolt és részvétellel kérdezte:

— A harcztérré?

— És igen! — mondta Tót káplár jelentősen.

— Valahol megnyomták fent a gombot!

S míg vállának egy veses rántásával megigazította a hátizsákot, vesztjóslón megcsörögte benne a töltenyeket.

Az állomáson még is nagy közönség gyűlt össze, nagyrészt nők, a kik csendes, elcsukló zokogás közben lengették kendőiket, mikor a zenekar bősztűlen harsogni kezdett és a vonat mintegy leplezetten és észrevétlenül ebben a tomboló zajban, nesztelenül és lopva megmozdult. Néhány ismeretlen és nem felűnőden fiatal nő még szaladt egy ideig, kívül a korláton, párhuzamosan a vonattal és extázisban kiáltotta:

— A viszontlátásra!

Ezek minden alkalommal kikérték és elsinaták a századokat, bár egy lelket se ismertek belőlük. Tót káplár méltatlankodva szólt:

— Nem temetés ez! Nincs szükség sirató asszonyokra!

A mire Csorba, a ki mellette állott és a korlát hoz támaszkodva csendesen pipázgatott, jelentősen csak ennyit mondott:

— Nono!

A vonat, a mely oly észrevétlenül indult meg s egészen a váltóig oly ravasz lassúsággal ment, mintha talán még nem is indulna végleg, a sorompón túl hirtelen elszánt pofogással nekiiramodott. Egyszerre nyilvánvaló lett, hogy nincs többé visszatérés. S a nótákban is, a melyek ebben a perczben elkezeredett, könnyes daccezal felzengtek, körülbelül ez a gondolat jutott kifejezésre. Mindenki odatolakodott kétoldalt a marhaszállító kocsis széles ajtajához, nagy zsúfoltságban összegugva felvirágozott sapkáikat és néztek az elvonuló tájakat, mint egykor ugyanitt a mélabús tehének, mondhatatlanul bölcs és bánatos szemekkel.

40 embernek, 6 lónak. Ez volt felírva a kocsikra.

— Most már jó negyven lónak is! — mondta Csorba rezignáltan, de nem magyarázta meg, hogy érti ezt.

Később megunták az alföldi táj egyhangú mülésát, az egymásután következő állomásokat a mindenütt kiseregő emberekké. A tűnődő szomorúságból, a melylyel eleinte a távolban úszó tanyák felé néztek, fásult, tompa fájdalom maradt csak, vagy féktelen akasztófajókedv virágzott ki, főleg a bőven fogsasztott italok hatása alatt. A hideget is egyre jobban érezték. Helyrehúzták kétoldalt a nagy ajtókat és a kocsis közepére tömörültek, körülülve a kis kályhát, a mely dűsan megrakva, harsány pattogásokkal, vérvörösen tüzelt, mint egyetlen élő emléke az otthagytott jómódnak. A kik ittak, hamar elaludtak és boldog álomba merültek. Néha mesélt valamelyik s a ki még ébren volt, áhíttal hallgatta. Csorbát kérték leginkább, ő volt a legjobb mesélő:

— Hát csak azt a rövidet, no, a fekete királyról!

— Hát egyszer volt, hol nem volt, volt egy-

szer egy faluban két legény. Az egyik volt a víg legény, a másik a szomorú legény. Szépen megváltak, úgy, a hogy, de egyszer csak azt mondja a szomorú legény: — Hallod-e te, pajtásom, kicsi nekem ez a falu, menjünk világgá! — Neveti a víg legény, azt mondja: — Ne bolondozz, ugyan hova mennék? — Hetedhétországba, ott van a szépséges királylány, azé lesz, a ki megbirkózik érte a Fekete Királylával. — Nem megyek én, nem bolondultam meg — azt mondja — rossz híre van annak, sok szép szál legényt megölt már. — Már pedig én nem nyugszom, a míg meg nem látom a szépséges királylányt! — Úgy is lett. Elindultak, meg sem álltak, a míg Hetedhétországba nem értek. Hát ott jött épen a szépséges királylány, aranyos hintóban, rögtön megállt, mikor meglátta őket. — Mit akarsz tőlem, szomorú vándorlegény? — Azt mondja a szomorú legény: — Hogy is tudnám neked megmondani, szépséges királylány, mikor olyan szép vagy, hogy fáj a szívem, ha rád nézek! — Hát te mi járatban vagy, víg vándorlegény? A víg legény meg se szó, se beszéd, csak odamegy a hintóhoz, megoleli, megcsókolja a szépséges királylányt, el se akarja eresztetni. — Azt mondja a királylány: — Hát ez mind szépen van, hanem nem úgy verik a cigányt. Mert a ki azt akarja, hogy övé legyen, az álljon ki a Fekete Királylával! — Hát ott áll a Fekete Király a piacon, a nagy kardjával; mikor odamegy a szomorú legény, csak levágja menten a fejét. — Azt mondja a királylány: — No, víg vándorlegény, most te mutasd meg, mit tudsz! — Bizony nem mutatom én meg, szépséges királylány. Mert ha te nem sajnálsz az én fejemet a Fekete Király kardjától, nem is szeretsz te engem! — Elneveti magát a királylány: — Tetszel te nekem, víg vándorlegény! Megoleltél, megcsókolált, most már úgysz mind egy, maradj itt nálam! De a víg legény csak csóválja a fejét, egyszerre olyan szomorú lesz, hogy no. — Mi lett téged, víg vándorlegény? — Nem maradok én itt, van nekem odahaza mátkám, a bíró lánya. Visszamegyek hozzá. — Ejnye, ilyen-olyan gyávája, menj hát akkor, mert olyat teszek, hogy magam is megbánom. Hét éve hétszázhetvenhét legény állt ki értem, egy se tudta legyőzni a Fekete Királyt, hát én nem várok tovább... Haragjában menten férjhez ment a Fekete Királyhoz.

Csorba elhallgatott.

— Á, ez unalmas! — mondta az egyik önkéntes álmosan. — Valami pikánsabbat!

— No és mi lett a víg legénynyel? — kérdezte György halkán.

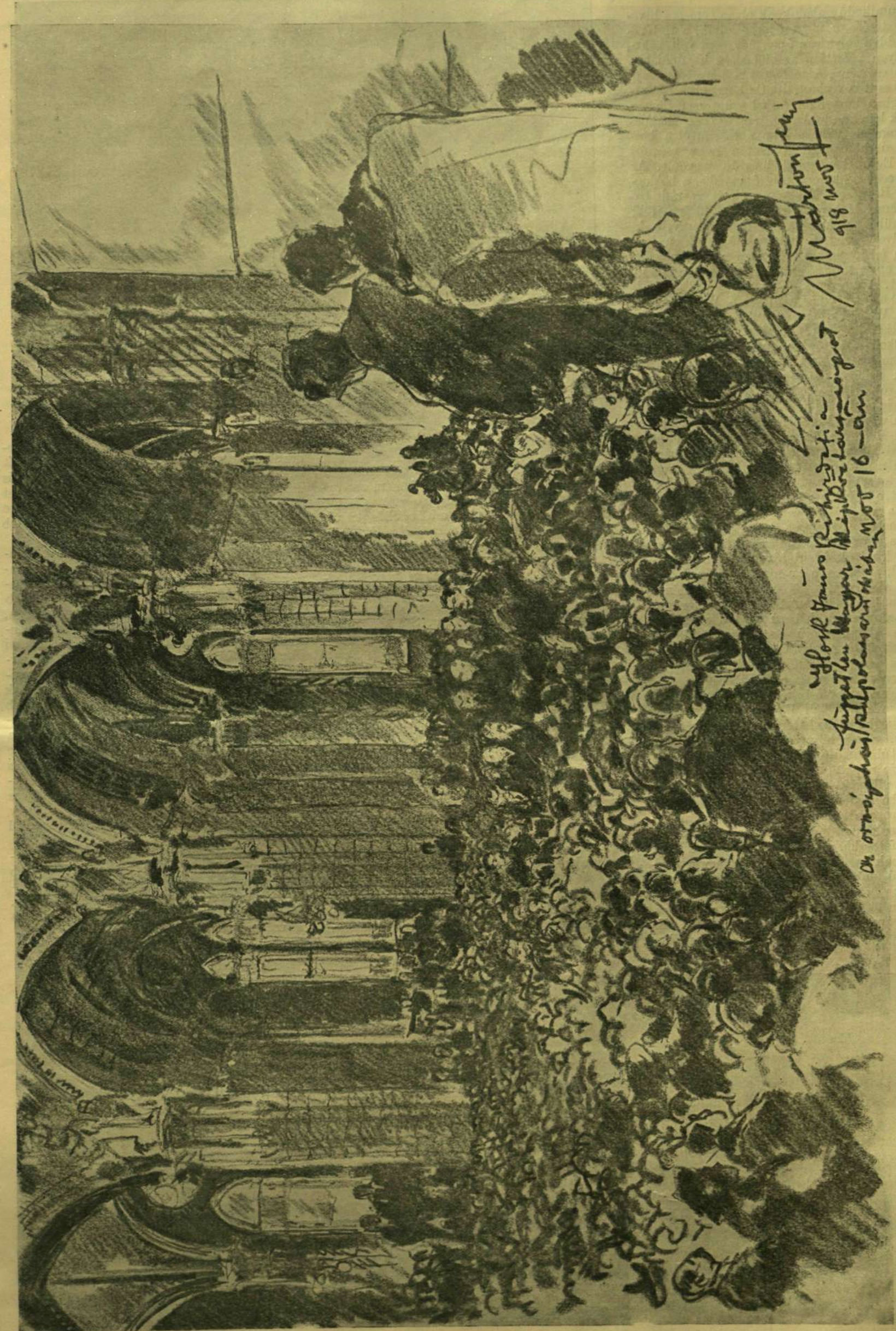
Csorba ránézett, hálásan, hogy valakit mégis érdekel a mese:

— Azt még nem mondtam el? Hát a víg legény fogta magát, vállára vette a szomorú legényt, haza vitte, eltemette, keresztet is tett a sírjára. Azután azt mondta: Látod, ha itt maradtál volna, kitya bajod se lett volna! — És másnap el is vette a bíró lányát. Ma is élnek, ha meg nem halta...

Már alig volt valaki ébren. A vonat egyhangú zajjal döcögött és a végét járó gyertya magasan, füstösen lobogott, álmos imbolygással. Lassan Csorba is lehajította a fejét, összegörnyedt és lecsúszott a löczáról a szálmába. Az egyik sarokban Singer és Szellő aludt egymás mellett, piszkosan és kuszált arccal a szálmaközött.

György sokáig nézte őket és a gyertya lángjába bémúlt, míg ki nem lobbant. Így aludt el, ültében és a többiek még mélyen horkoltak, a mikor felébredt. A kocsis hasadékain enyhe, tiszta világosság szűrődött be.

Óvatosan felkelt, átlépett az össze-vissza tésken, a lábával tapogatózva. Valaki felsziszszent és megmozdult, de rögtön elcsendesedett és tovább aludt. György lassan félrehúzta egy kicsit az ajtót és kikönyökölt. (Folyt. köv.)

A KÖZTÁRSASÁGI EURÓPA.

Az uralkodó családoknak olyan tömeges hivatalvesztésére, a milyen most folyik, a történelem eddigi folyamán épen úgy nem volt példa, a milyen példátlan az emberiség történetében az az esemény, a mely ezt a jelenséget megelőzte és kikövetkeztette. Csak magában Németországban huszonkét család szűnt meg dinasztának lenni az uralkodói rangsor egész skálájának minden változatában a császártól a kormányzó hercegig. A három nagy császári trón Európában mind üres és megdőlt. Az orosz császári korona utolsó viselője, a boldogtalan Romanov Miklós az életét is ráfizette bukására. Hohenzollern Vilmos idegen föld menekültje és foglya. Habsburg Károly, a ki személye szerint a háború felidézésének legkisebb felelősségét viseli, ma egyszerű polgár annak az osztálynak, a melynek császári trónján ült. A császárokon kívül a régi dinastiák sorából a nagy vihar lesöpörte a Wittelsbachokat, a Wettineket, a Nassaukat. Ezelőtt másfél évtizeddel még ötvenhárom dinasztia élt és uralkodott Európában, az ötvenhárom közül negyvennyolc német eredetű, a leghatalmasabbak pedig valamennyien germán törzsből származók. E tizenöt esztendő alatt a háború kitöréseig egyetlen uralkodó család vesztette el a hivatalát Európában. A kis Portugália fizte el Braganza Manuel és vette föl a köztársasági államformát. A háború most három császári méltóságot szüntetett meg: az orosz, a németet és az osztrákot és hét királyt: a magyart, a bajort, a szász, a badenit, a württembergit, a vesztfáliát és a hannoverit küldött nyugalomba. Császár, a török szultánt nem számítva, ismételjük, egy sincs többé Európában. A királyok közül hivatalban maradtak: az angol, az olasz, a spanyol, a belga, a dán, a svéd, a norvég, a görög, a szerb, a németalföldi, a bolgár, a román és a montenegrói. Nagyhatalomnak a háború előtt e még monarchikus államformájú országok közül csak három számított, Anglia, Olaszország és Spanyolország és száz esztendőnél régibb dinastiája csak négynek van a tizenhárom között.

A majdan összeülő békekonferencia hatalma lesz megrajzolni az új Európa politikai térképét és meghatározni a határvonalakat. Az azonban már egészen bizonyos, hogy ez az új térkép egy túlnyomó nagy részében republikánus, még pedig népköztársasági Európát fog ábrázolni. E világrész mintegy negyedfélszáz milliónyi lakosságából több, mint harmadfélszáz millió a maga akarata szerint kormányozza magát és tizenhárom dinasztia — ha ugyan addig az államformákban még új változások nem következnek be — együtt véve mintegy nyolcvan millió emberen uralkodik. Tehát az uralkodóknak egy esetleges koalíciója immár végérvényesen megszűnt akkora hatalomnak lenni, hogy Európa népeinek sorsát eldönthetné. Ez az ereje elvesztett akkor is, ha a dinasztikus

A MAGYAR NEMZETI TANÁCS IRODÁJA.

(Előterben dr. Fritz János tanácsjegyző, dr. György Károly szászados és Kenedi Gleichmann Sándor hadnagyi irodavezetők.)

befolyások tömegét az események további folyamata érintetlenül is hagyná.

A dinastiáknak nemcsak a tömege és a birtokállománya csappant meg, hanem az egymással való rokoni összefüggése is meglazult. A három leghatalmasabb uralkodóház közül, a melyek a legszorosabb és a legtöbbszálúatyaifüggős kapcsolatban voltak egymással, csak az angol király maradt a trónján, a másik kettő: az orosz császár és a német császár koronáit elvesztette. A két délszláv uralkodónak: a szerb és a montenegrói királynak csak az olasz dinastiával van vérségi kapcsolata. Szintén trónon ülő unokatestvére vagy még közelebbi koronás rokona e pillanatban egy európai uralkodónak sincsen. Ezek a kapcsolatok különben már a most lezajlott nagy világtörténelmi események folyamán se bizonyultak döntő erejű tényezőnek. Az angol király közeli rokonsága se a német-angol halálos tusa végzettségét nem enyhítette, se Romanov Miklósnak se a trónját, se az életét meg nem mentette.

De különben is, nagyon kevés garanciája van annak, hogy a járvány, a mely a háborúban legyőzött országok koronáinak viselőit szinte kivétel nélkül elvitte, megálljon a határoknál, a melyeket az eddigi frontok rajzoltak. Nemesak a távozott bolgár király hagyott igen bizonytalan örökséget a fiára: erős hullámok mozgását látjuk ott is, a hol a vereség katasztrófája nem kavart vihart a megszenvedett népek lelkében. Hollandiát és Svédországot a boldog semlegesség nem tette immunissá a népszabadsági mozgalmak hatalmas befolyásoló

energiáival szemben és a délszláv véralkat eredményes demokratikus természetét nem nagy jövőt ígér a királyságnak, a mely most a háborús diadal aktuális ígézetével hat a lelkére. A mint ez a hatás elmúlt, a lelkek eredményes érzése fogja diktálni a tartósabb, neki legmegfelelőbb alakulást.

Az pedig nyilvánvaló, hogy az idők haladásával a köztársasági államforma döntő hatása egyre erősebben érvényesült. A köztársasági szomszéd berendezkedése mindig erősebb befolyást gyakorolt egy monarchikus országra, mint megfordítva, még ott is, a hol a monarchikus forma nagyobb politikai és hatalmi sikereik varázsával hatott. A német császárság fénye és hatalma óriási támasztéka és propagandája volt a monarchikus államformának és nyilvánvaló, hogy Európa e leghatalmasabb birodalmának demokratikus átalakulása érvényesíteni fogja az ellenkező irányban is a maga óhatatlan hatását. Annival is inkább, mert e közel százmillió nemzeti példátlan szervező és berendező erejét tőle semmiféle hatalmi katasztrófa el nem vehette. A német demokratikus köztársaság olyan iskolája lesz nem is nagy időn belül a népeknek, a melynek a hatása alul a világ el nem zárkozhatik.

A rendelkező jogok és szabadságok megnövekedése megadja-e egyúttal majd a nagyobb boldogságot is az emberiségnek? A földi boldogság, írja egy svájci szociológus: a *kultúra*. Minden államforma annyit ér, a mennyivel a kultúrát gazdagítani tudja.

Sz. Zs.

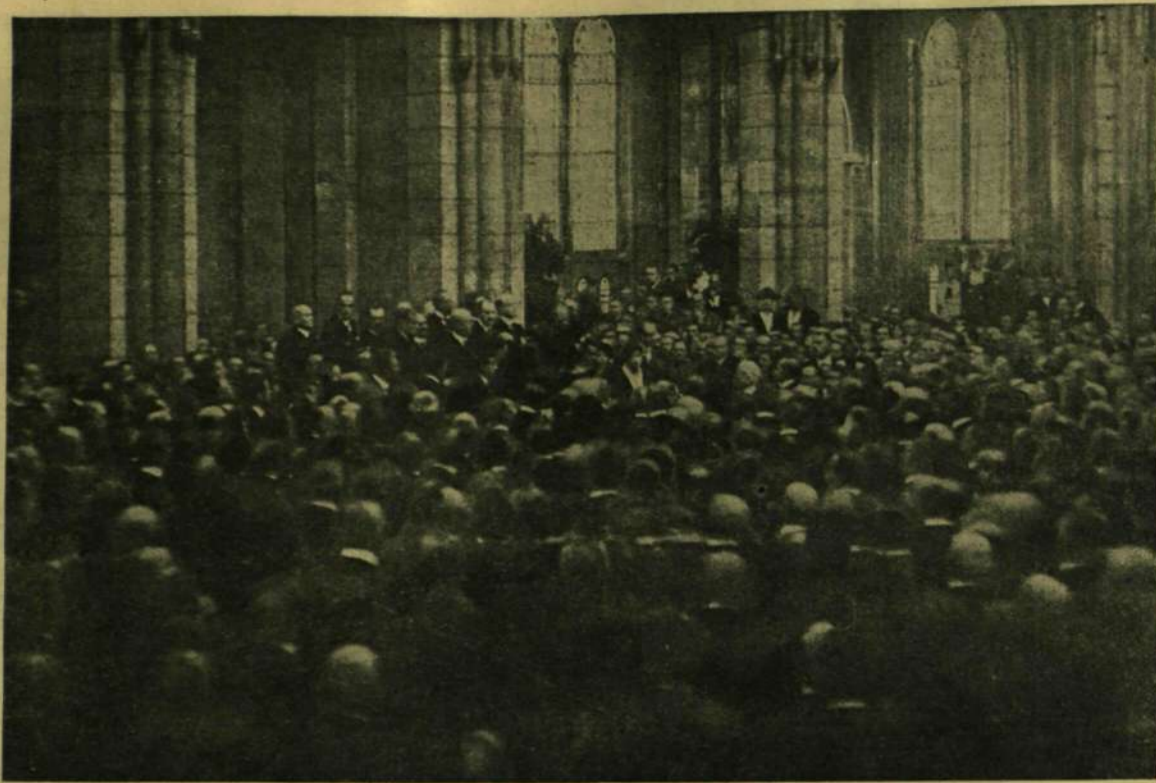
A MAGYAR NEMZETI TANÁCS ÜLÉSE.

(Az asztal mellett ültek jobbról, balra: Vámbéry Bencsik, Groák Ödöné, Hock János elnök, Fernbach Károly, Székely Ferencz, Purjesz Lajos, Vanczák János, Szabó István (nagytáncos), Magyar Lajos, dr. Bónai Zoltán, Zboray Miklós. Háttérben állnak: Korányi Márton, Virányi Gids, dr. György Károly szászados, Kernstok Károly és dr. Nagy György.)

A NEMZETGYÜLÉS NOVEMBER 16-IKI ÜLÉSE AZ ORSZÁGHÁZ KUPOLACSARNOKÁBAN. — HOCK JÁNOS BRZSÉL.

Zádor István rajza.

A NEMZETGYŰLÉS A KUPOLACSARNOKBAN

GYŰLEKES AZ ORSZÁGHÁZ ELŐTT.

Vajda Manó felvétel.

EGY PILLANTÁS A TÖMEGRE.

Vajda Manó felvétel.

TENGERÉSZEK KORDONJA AZ ORSZÁGHÁZ LÉPCSŐZETE ELŐTT.

A TÖMEGÜZEMEL A KÖZTÁRSASÁGOT.

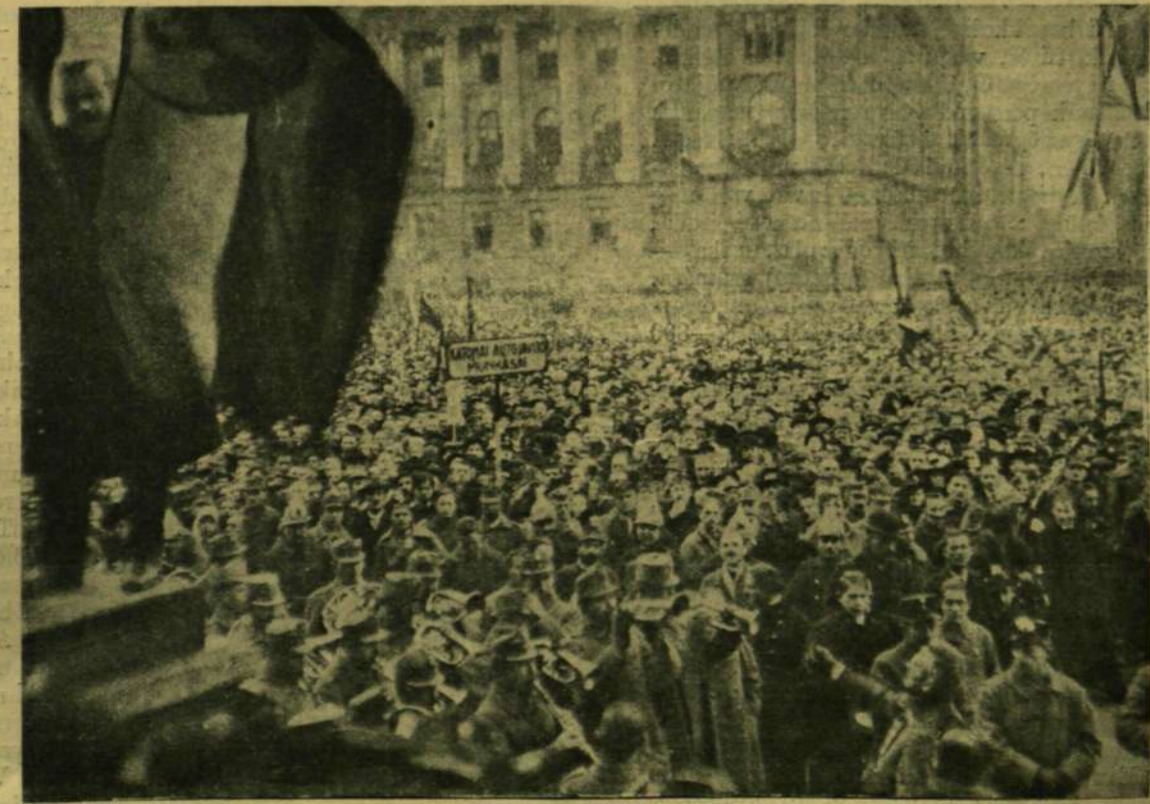
A VÁRAKOZÓ TÖMEG AZ ORSZÁGHÁZ ELŐTT.

LOVÁSZY MÁRTON VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER BESZÉL AZ ORSZÁGHÁZ LÉPCSŐJÉRŐL.

RADICS BÉLA ZENEKAR HAZAFIAS DALOKAT JÁTSZIK.

A KATO NABANDA A MARSEILLAISET FÜJJA.

Muszáj nevetni!

„Ujvári telefonál”

a czíme annak a legujabb tréfás, kétoldalu hanglemeznek, melyet Ujvári a közkedvelt magyar éneklő komikus a Télikertből ad elő. Hogy ez a kiváló

népszerű komikus

az ő csodás tehetségével milyen elsőrangú produkál, azt a most megjelent lemezen a legfényesebben igazolja. E lemez

pénzért nem kapható,

hanem csupán hat darab használt, lejátszott lemez ellenében, kizárólagos joggal

W Á G N E R

Hangszeráruháza, a világhírű „Favorite” hanglemezzgyár főraktára

Budapest, VIII., József-körút 15.

Fiók: IX., Ráday-utca 18. szám.

Telefon: József 35—92

Beszélőgépek 200 koronától 1000 koronáig. Fényképes dalszöveges lemez- és hangszerárjegyzék ingyen.

48. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER HÓ 1.

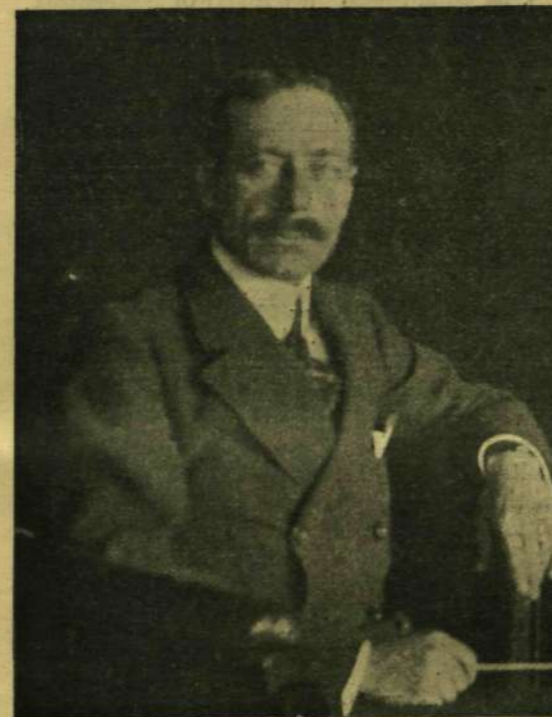
Szerkesztési iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 80 fillér.

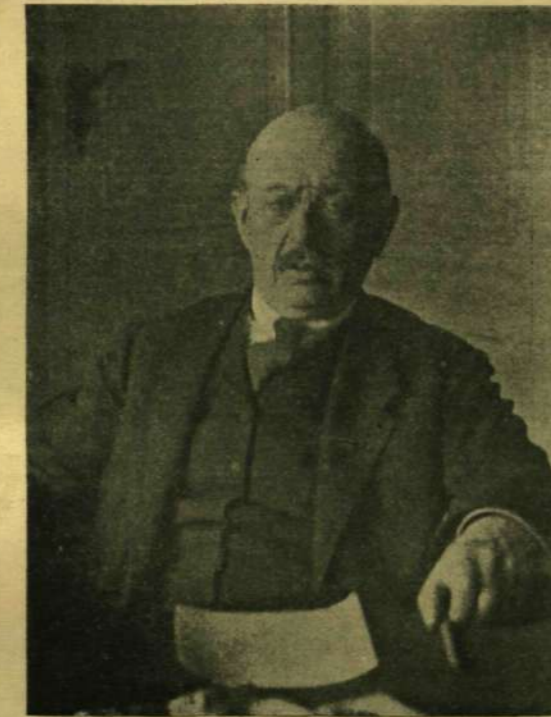
Előfizetési feltételek:

Egészévre — 40.— korona.
Félévre — 20.— korona.
Negyedévre — 10.— korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is eszolandó.

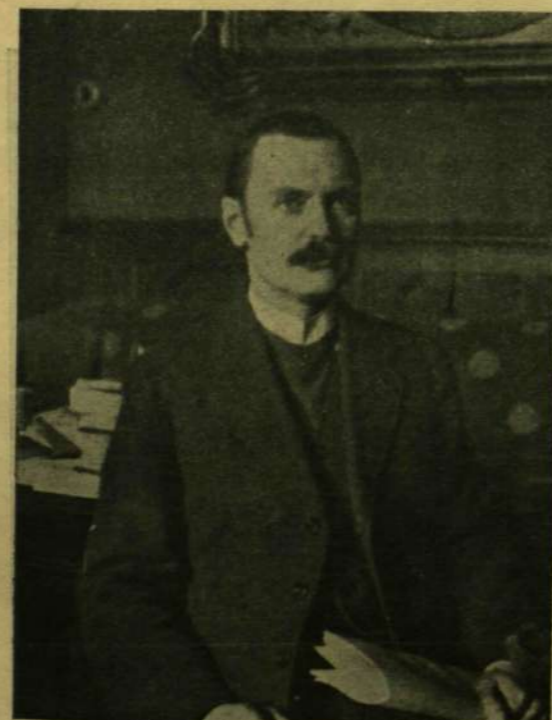
KÓBEK KORNÉL (HADÜGY).

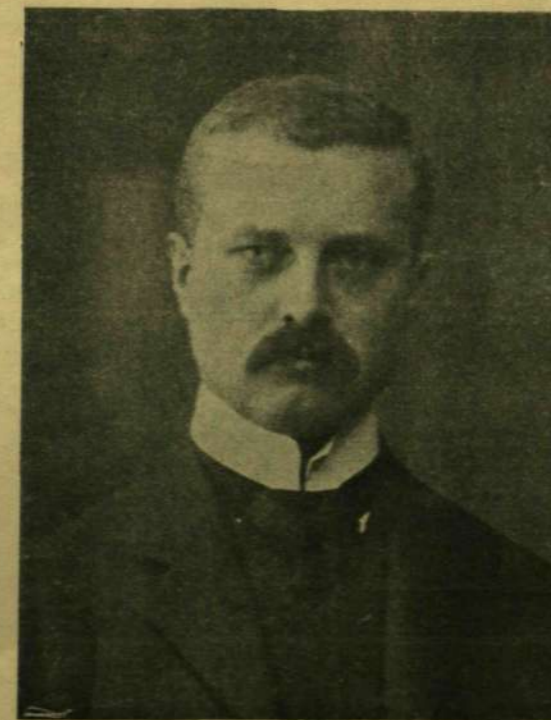
DINER DÉNES JÓZSEF (KÜLÜGY).

P. ÁBRAHÁM DEZSŐ (IGAZSÁGÜGY).

JUHÁSZ NAGY SÁNDOR (KÖZOKTATÁS).

MÉHELY KÁLMÁN (KERESKEDELEM).

LÁHNE HUGO (FÖLDMIVÉTEL).

A MAGYAR NÉPKORMÁNY ÁLLAMTITKÁRAI.